СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 256. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 3-го листопаду 1937. VOL. XLV. No. 256. Jersey City, N. J., Wednesday, November 3, 1937 THREE CENTS

ЗА ПОНОВНИЙ ВИБІР УКРАЇНЦЯ ЕСЕМБЛИМЕНОМ

НЮ ЙОРК. — У понеділок вечором відбулася в 8. дистрикті дільниці Мангетен велика маніфестація за вибір адв. Степана Яреми послом до нюйорської леґіслятури. Адв. Ярема відбув уже як есемблимен дві каденції, а тепер поставлений демократичною партією втрете кандидатом на есемблимена. В маніфестації взяли участь ріжні національности, а найбільше було українців. Передвиборче віче відбулося в Українськім Народнім Домі. Проводив ним адв. М. Пізнак. На вічу промовляли ріжні кандидати на ріжні міські уряди. Політичну діяльність адв. Яреми як есемблимена обговорив адв. В. Цільник, представляючи адв. Ярему як того, котрого виставив кандидатом перед роками Український Демократичний Клюб. Сам кандидат виголосив довшу промову, в якій представив свою дотеперішню працю та вияснив плятформу демократичної партії. Українською мовою говорив д-р Л. Мишуга, висказуючи певність українців щодо вибору адв. Яреми наново есемблименом. Віче затягнулось до півночі. Та присутні, що заповнили битком галю, як і ті, що стояли надворі, залишились до кінця. Віче закінчив адв. Пізнак українською мовою, взиваючи виборців поперти демократичну листу.

ЖИДИ ЗАЧИНАЮТЬ НАРІКАТИ І НА ЛЯ ҐВАРДІЮ.

НЮ ЙОРК. — Жидівський щоденник „Тоґ", а властиво його видавець Давид Шапіро, заатакував посадника Ля Ґвардію за те, що він дав дозвіл на параду німецькій організації в Йорквіл, яку жиди вважають нацистичною. Ля Ґвардія борониться тим, що він не може комусь заборонити паради, якщо така парада відбувається в порядку і не має в собі нічого протизаконного. Ля Ґвардія казав далі, що він призначив для вдержання порядку поліціянтів, і то самих жидів, щоб добре слідили за цею парадою. Та це вияснення не дуже жидів задоволило. Згаданий видавець далі твердить, що посадник хоче переменити Ню Йорк на Берлін. Шапіра попирає в його закидах відомий жидівський редактор д-р С. Марґошес. Та сторонники Ля Ґвардії твердять, що ті закиди є нічим іншим, тільки виборчим „триком" судді Магонія, що кандидує проти Ля Ґвардії.

ПОЗИЧКА ДЛЯ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНҐТОН. — „Ріконстрокшен Финенс Корпорейшен" призначить, згідно з розпорядком президента Рузвелта, $85,000,000 на позички фармерам. Кажуть, що ті позички не є тепер ніяким ризиком, бо фармери їх солідно сплачують.

ЗАКОН, ЯКИЙ УВАЖАЮТЬ ШКІДЛИВИМ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

БАЛТІМОР. — На річній конвенції „Нешенел Кооператів Мілк Продюсерс" президент цеї організації, Н. Гол, критикував гостро внесений у конґресі законопроект щодо висоти годин праці й заробітної платні. Він казав, що цей закон є руїною для фармерів. Бо якщо фармер, казав він, не може брати до праці дітей нижче 16 років, то треба буде їх заступити іншою платною силою. А звідки взяти фармерові грошей на покриття тих збільшених коштів?

ПРОПОНУЄ ОДНУ КОРПОРАЦІЮ ДЛЯ ЦІЛОГО ВУГІЛЬНОГО ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — В. Джет Лок, президент Пенсилвенійської Антрацитової Комісії, предложив плян консолідації всіх приватних вугільних компаній у стейті Пенсилвенія на те, щоб обнизити кошти продукції й усунути конкуренційну боротьбу. З усіх тих компаній мала би бути створена одна приватна компанія.

НЕМА ГРОШЕЙ НА КЛІНІКИ ДОБЛЮ ПІ ЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Звільнено з праці 38 дентистів, що були на удержанні Доблю Пі Ей. Внаслідок цього замкнуть яких 12 до 19 клінік, у яких лікували зуби бідним дітям. Кажуть, що нема грошей на продовжування цього роду допомоги вбогим дітям.

ГОЛОСУВАТИ, АЛЕ НЕ АҐІТУВАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Урядовцям Доблю Пі Ей дано дозвіл у дні голосування піти голосувати, але заборонено їм вести виборчу аґітацію в користь якихось осіб.

ЗАСУДИЛИ СУДДЮ.

ВАШИНҐТОН. — Суддя В. Стомбо з Кентоки вніс відклик від присуду, яким його засуджено на кару дволітньої тюрми за те, що робив ошуканства з фондами, призначеними на федеральні допомоги.

ПРИСТУПЛЕННЯ ІТАЛІЇ ДО ЯПОНСЬКО - НІМЕЦЬКОГО ПАКТУ.

В офіціяльних японських кругах говорять, що між японським та італійським урядом прийшло до повного порозуміння в цілі приступлення Італії до японсько - німецького пакту, якого завданням є поборювати комунізм, деб він не ширився.

ПОВОРОТ ІЗ РОСІЇ ПО 20 РОКАХ.

До Сивки Калуської вернувся з совєтської Росії Йосиф Хоміцький, що попав у 1917. р. в російський полон і там перебував досі. Привіз зо собою жінку, з якою оженився в Росії, та троє дітей. В Сивці мав кількаморгове господарство.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВИГУКИ.

У промові, виголошеній з приводу „міжнародного дня молоді", голова комсомолу Косарев у приявї Сталіна та інших совєтських провідників заповів загострення репресій у Совєтах проти всіх ворогів теперішнього ладу та комуністичної партії. Косарев між іншим запевнював, що „виловимо і знищимо всі до одної троцкістівсько-бухарінівсько-фашистівські гадини. Викуримо їх з усіх дір. Не дамо їм жити, будемо їх цькувати, як цькується скажені пси". Косарев заповів також, що ніяка сила не зможе відірвати совєтську молодь від „улюбленої комуністичної партії".

НЕРОЗУМНІ БАТЬКИ ДАЮТЬ АЛЬКОГОЛЬ ДІТЯМ.

У Польщі 86.2% дітвори знає смак алькоголю, 2.4% не горівку, 56.7% дістає алькоголь від батьків! Діти пють від ранньої молодости: 2% немовлят у віці від 1-го року до 2-ох років, 3.5% у віці від 2-ох до 4-ох років; 46.3% від 4-ох до 6-ох років, а 47.9% у віці від 6-ох до 8-ох років. Це просто жахливо зворушливі цифри.

ЩЕ ОДНО САМОГУБСТВО.

Голова одеської окружної партійної контролі, Шейко, закінчив самогубством після переведеної в його мешканні ревізії. Його потягнули до відповідальности в звязку зо справою народнього комісаря освіти совєтської України. Аґенти ҐПУ арештували також шефа партійної контролі в азовсько-чорноморській окрузі, Шадунця. Його обвинувачують за те, що ніхто не повідомив про „моральний упадок" серед місцевих комуністів.

ЗАДЛЯ ПОБІЛЬШЕННЯ НАСЕЛЕННЯ.

Італійський уряд оголосив декрет, що має на меті помагати італійським родинам при помочі позичок. Кожна позичка може бути не менша від тисячі лір і не вища від трьох тисяч. З хвилиною, як уродиться перша дитина жива і здібна до життя, виплачують 10 прц. позички, після вродження другої дитини 20 прц., третьої 30 проц. і четвертої 40 процентів.

ПРАВОСЛАВНА ВОЛИНЬ ОСУДЖУЄ МОСКВОФІЛЬСЬКУ ПОЛІТИКУ ПРАВОСЛАВНОГО ЕПИСКОПАТУ.

Дня 10. вересня, в день св. Йова, в Почаєві відбувся відпуст, на який прибуло до 30,000 прочан зі всіх кінців православної Волині, Полісся і Холмщини. Після Служби Божої відбулося на площі серед міста з дозволу волинського воєводи народнє зібрання, на якому посли Скрипник, Тимошенко і сен. Маслов виголосили перед кільтисячною юрбою реферат про сучасне положення Православної Церкви в Польщі. Після того одноголосно принято резолюції, де в різкій формі осуджено політику митрополита Дениса і православного епископату в Польщі, поставлено домагання негайно скликати церковний Собор для упорядкування справ Православної Церкви і візвано церковну владу не робити перешкод до відмосковлення Православної Церкви на українських землях. Приняття цієї резолюції зустрінуто гучними оплесками і ворожими вигуками на адресу митрополита Дениса, котрий мав бути в Почаєві того дня, але, довідавшися про це віче і не чекаючи від нього для себе нічого доброго, відкликав свій приїзд.

ПРОПАЛО В ТАЄМНИЧИЙ СПОСІБ 400 КҐ. ВОСКУ.

При Волинській Духовній Консисторії у Кремянці є епархіяльний свічковий склад, котрий постачає для всіх 700 парохій на Волині свічки, вино, ладан, оливу і т. д. та має тисячні обороти, бо ні один священик під загрозою кари не має права поза цим складом нічого купувати. Завідателем цього складу дотепер був Петро Улін, один з войовничих недобитків російського урядництва, що загніздилися ще з післявоєнних часів у Консисторії і відіграють активну ролю в Рос. Нац. Обєднанні. Недавно стали ходити по місті чутки, що серед жидів розпродується по досить дешевих цінах віск невідомого походження. Коли переведено ревізію в епархіяльному складі, від котрого ключ був постійно у п. Уліна, то виявилася недостача 400 кґ. воску на суму коло 2,500 зл. Де поділася така скількість воску, Улін вияснити не міг. Його звільнили з посади і справу передали поліції.

ПИЯНСТВО В ПОЛЬЩІ.

Польща пропиває річно 1 міліярд 444 міліони злотих. Це значить, що що години пропивають 164,830 злотих. За ці гроші можнаб набути цілорічну продукцію польського волоконного, шкіряного й шевського промислу, що й даючи заняття 140,000 робітникам.

СМЕРТЬ ПОЛІЦІЙНОГО СТАРШИНИ.

До Варшави привезли з Волині літаком раненого поліційного підкомісаря, Володислава Хелміньського, який перед операцією помер. Польська преса пише, що Хелміньського ранено підчас облави на одного „українського аґітатора".

ВРЯТУВАЛИ ДИТИНУ, ЩО ПАДАЛА З ЧЕТВЕРТОГО ПОВЕРХА НА БРУК.

У Стокгольмі трилітня дитина, що бавилася на бальконі четвертого поверха з іншими дітьми, внаслідок невваги випала з балькону на вулицю. Два переходячі робітники змогли з рідкою притомністю ума схопити падаючу дитину на висоті одного метра від тротуару. Робітникам, що врятували дитині життя, товпа владила живу овацію.

ТАЙНИЙ АҐЕНТ ЗАСТРІЛИВ ЧОЛОВІКА.

В одному ресторані в Сяноку намагався тайний аґент Корчак притримати Вл. Богачевіча. Богачевіч кинувся на нього з ножем. Тоді тайний аґент стрілив з револьвера й убив Богачевіча на місці.

КРАДІЖ У ЛІТАКУ.

На летунському майдані в Парижі ствердили незвичайний випадок крадіжу. Одна з пасажирок, німецька громадянка, Делен, що прилетіла до Парижа з Венеції, повідомила комісаря поліції, що підчас цеї повітряної подорожі вкрали їй шкіряну торбинку з клейнодами на суму коло 150,000 франків.

ХВОРИЙ НА УМІ ХЛОПЕЦЬ ПАЛІЄМ.

Останніми місяцями в Дубні на Волині вибухали раз-у-раз пожежі, що з ними не могло собі місцеве населення дати ради. Ствердили, що ці пожежі повставали з підпалу. По довгих розшуках арештували палія. Це 16-літній Сергій Коваль, хворий на умі.

СЕРЦЕ БАРОНА КУБЕРТЕНА В ОЛІМПІЇ.

Відновник олімпійських ігрищ, барон Кубертен, якого похорон відбувся в Женеві, залишив у свому заповіті бажання, щоб його серце забальсамували та перевезли в урні до Греції, де поховалиб його в Олімпії. Там, на старогрецькому історичному стадіоні, де були в старині славні олімпійські ігрища, урну з серцем барона Кубертена мають зложити по цій стороні стадіону, де горіло звичайно олімпійське вогнище.

БЕЗСИЛЬНІСТЬ БЕЗБОЖНИКІВ.

„Комсомольская Правда", нарікаючи на повільну акцію організації безбожників, пише, що комсомольці піддаються релігійним впливам. Напр. у в875ронізькій окрузі 15 комсомолок вступили до тайного монастиря. В багатьох селах можна ствердити факти потайного відмикання церков.

ХТО ОБІКРАВ ГРЕЦЬКИЙ БАНК?

Вислід слідства у справі влому до Національного Банку в Атенах і крадіжу 18 міліонів драхм показався сензаційним. Величезного крадіжу допустилися: головний касієр банку Ґатос, лікар Дульґераґіс і власник кабарету Семізос. Ґатос, завально знаний в Атенах, був двічі послом, а навіть префектом.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НЕСАМОВИТОЇ НАГІНКИ

ЛЬВІВ. — У суботу, 16 жовтня ц. р., відбулась у Львові громадянська нарада в справі відомих протиукраїнських подій на терені Львова. Цю нараду скликала Народня Організація міста Львова. В салі Сокола-Батька зібралось приблизно 200 запрошених осіб, серед яких були найповажніщі представники українського громадянства. Нараду відкрив посол д-р Біляк, а до почесної президії увійшли: д-р Кость Левицький, о. прал. Куницький, проф. Березовський і п. Галібей. Після реферату і дискусії наради ухвалили низку резолюцій, серед яких є такі:

1) Від довшого часу почалася, триває і постійно зростає систематична нагінка ріжних польських суспільних інституцій на цілість українського політичного, культурного й господарського життя.

2) Збори стверджують, що ця нагінка є черговим засобом неугавного екстермінаційного походу польських шовіністичних чинників на наше життя з метою: заперечити право існування та розвитку автохтонному українському населенню на його рідній землі.

Дальші резолюції стверджують, що польська влада тій нагінці не перешкаджає, тільки пособляє. Вкінці резолюції закликають українську суспільність шляхом національної солідарности відбивати ці ворожі напади.

НАДЗВИЧАЙНА МАЄТКОВА ДАНИНА.

ВАРШАВА. — Польське міністерство скарбу ухвалило наложити на своїх громадян надзвичайну маєткову данину, яка виносить від четвертини до половини звичайного річного податку.

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТІЇ.

ЛЬВІВ. — У Львові відбувся конґрес Української Соціял-Демократичної Партії. Наради відбувалися цілий день і були присвячені міжнародній ситуації та положенню українського народу. У висліді принято низку резолюцій проти нагінки польських шовіністичних кругів і проти спроби національстичної Москви знищити всі прояви українського життя за Збручем.

НА ЛЕМКІВЩИНІ ЗАБОРОНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ КАЛЕНДАРІ І МОЛИТОВНИКИ.

СЯНІК. — Українська книгарня післала на Лемківщину пакунок „Українського Християнського Календаря" і молитовників „Благодарім Господа". Польський поліцай сконфіскував пакунок, заніс на постерунок і там ствердив, що тих книжок не вільно читати.

ПОМЕР Д-Р МИХАЙЛО ЗАХІДНИЙ.

ЛЬВІВ. — У Бережанах помер ненадійно 17 жовтня ц. р. відомий адвокат і громадський діяч, бувший старшина Української Армії, д-р Михайло Західний. Він був послом до першого польського сойму, в якому поляки, за його відважну промову його тяжко побили. Пізніше він усунувся від активної політики і займався виключно культурно-освітньою працею. Часто боронив політичних вязнів.

У СОВЄТАХ ЗАСТРІЛИЛИ ШІСТЬ ОСІБ.

МОСКВА. — Вслід за промовою Сталіна, в якій він „ласкаво" промовляв до серця завідувачів совєтською промисловістю, совєтські газети зареєстрували шість нових розстрілів.

АНҐЛІЯ ПРОСИТЬ АМЕРИКУ ДО СПІВУЧАСТИ В ДІЛАННІ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

ЛОНДОН. — Анґлійський міністер Іден виголосив у парляменті промову, в якій закликав Америку до спільного ділання з Анґлією на Далекому Сході, як рівна з рівною. Він висловив думку, що спільна акція скоро покінчилаб далеко-східний конфлікт. А на адресу Мусолінія, який недавно війно заявив, що він є за повернення Німеччині її кольоній, Іден сказав, що Анґлія не буде від нікого брати порад, кому віддавати кольонії.

ВРАЖІННЯ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Промова Ідена викликала в Римі дуже пригнобливе враження. Поважні італійські круги стверджують, що Мусоліні ніколи і не думав жадати повороту кольоній Німеччині; він тільки сказав, що ця справа не є полагоджена і її треба вирішити.

ДАЛЬШЕ РАДЯТЬСЯ НАД ПОБОРЮВАННЯМ ТЕРОРУ.

ЖЕНЕВА. — Коли резолюція підкомісії Ліґи Націй, що попереднього дня ухвалила покликати до життя міжнародній суд, який судив би політичний терор та поборював терористів, прийшла на наради повних зборів Ліґи, британський представник виступив проти неї, кажучи, що вона на дальшу мету буде перешкаджати свободі слова.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОНИ ПРО ПРАЦЮ Й СТЕЙТИ

Кілька днів тому відбулась у Вашинґтоні крайова конференція для робітничого законодавства. Конференція говорила про справи, які мають значіння не лише для життя кожного робітника, але й посередньо для життя неробітників. Були на неї запрошені представники всіх стейтів, а зявилися представники аж 45 стейтів. Кожного з тих представників установляв стейтовий уряд, тому й називали їх представниками стейтових ґубернаторів. Установлені були цими представниками правильно визначні провідники робітничих юній, отже люди, які практично займаються питаннями робітничого добробуту.

Конференція тривала три дні й приняла низку ухвал. Ухвали приняті були одноголосно, отже їх можна вважати за однодушний вислів робітничих юній щодо потреби законів для робітників. Є це вислів лише бажань, бо ухвали конференції не мають ніякої зобовязуючої сили: конференція тільки висказує свої думки про потреби законів, а не може ухвалювати таких законів. Можна припустити, що між стейтовими ґубернаторами, що висилали цих представників, знайдеться неодин такий, що не припоручив би законодатному тілу свого стейту ухвалення законів, припоручених цею крайовою конференцією для робітничого законодавства.

Вже ця можливість стає важним чинником у законодатній політиці. Коли в одному стейті законодатне тіло ухвалить якийсь закон за поправу життя робітників, то це само собою за всякою правдоподібністю наложить певні тягарі на підприємства. Правда, підприємці моглиб ці нові тягарі скинути на покупців просто через відповідне піднесення цін на товари, одначе вони зробилиб це лише тоді, якби їх конкуренти зробили те саме. Та ці конкуренти, що ведуть бизнес у стейтах, де таких нових тягарів не наложено, цього не зробилиб. Через це ухвалювання законів на користь робітників поступає дуже поволі. Часто трапляється й таке, що стейт, ухваливши якийсь закон на користь робітників, за кілька літ його відкликає.

Ось тому, щоб вийти з цього клопоту, робітничі орґанізації не побиваються так за стейтове робітниче законодавство, як вони побиваються за федеральне законодавство. Тому й крайова конференція для робітничого законодавства, що була скликана властиво для припоручення стейтовим законодатним тілам проєктів у справі робітників, переводить ухвалу за те, щоб справу мінімальної запрати, максимальної праці, охорони проти професійних недуг ухвалював федеральний конґрес.

Коли представники робітничих орґанізацій розуміють добре, де можна боронити робітничі інтереси, то представники й симпатики підприємців розуміють теж добре, де можна боронити інтереси підприємців. Тому нині читаємо часто у великих ґазетах, що природньо представляють настрої й інтереси підприємців, зовсім противну аґітацію, себто погляди, що робітничим законодавством повинен займатися не конґрес, а стейтові законодатні встанови.

О. С.

ОБЕРЕЖНІСТЬ НЕ ЗАШКОДИТЬ

(Мілер — Скоблін).

Світ знов має сензацію: схоплення ґенерала Мілера. Здавалосяб, що це може цікавити нас? Може, і то навіть дуже. Хоч і не робимо ріжниці між червоними чи білими москалями і їх порахунки нас не повинні обходити. Але...

Але є за границею, розсіяна по цілім світі, не тільки російська, а й українська еміґрація. І ось тут нам зовсім не байдуже, чи серед тої патріотичної еміґрації не знайдеться свій Скоблін...

Подивіться лиш, хто такий Скоблін. Старий старшина бойовий, за яким іще недавно в вогонь пішлаб уся орґанізація бувших російських камбатантів. З корніловського полку — еліта серед еліт. Має за собою славну минувшину активної боротьби з большевизмом. На ювилею корніловського полку промовляв цей самий Скоблін. Недавно „Возрожденіе" друкувало промову Скобліна на тім торжестві, коли то „глибоке схвилювання огортало салю, схилялися голови, на багатьох очах видніли сльози". І тепер навіть, коли здається нема ніяких сумнівів щодо підлої й нікчемної ролі, яку грав серед білих росіян провокатор Скоблін, є офіцири, російські еміґранти, що й досі не вірять, щоб Скоблін, їх Скоблін, був зрадником...

Спитаєтеся: що за ціль могли мати большевики викрадати зовсім старого, мало здібного, мало небезпечного їм ґен. Мілера? Ціль була ясна: поставити на чолі цілого біловоєнного еміґрантського російського руху у Франції свого аґента — Скобліна. По смерті Корнілова і Неженцева і по зникненні Мілера Скоблін автоматично майже висувався як одинокий кандидат на провідника...

І ось тут стає питання: чи зробила все російська еміґрація, щоб унешкідливити евентуальних провокаторів у своїм середовищі? І багато людей тепер згадують багато фактів... Згадують, як кап. Філоненко перестерігав Мілера перед Скобліном... Згадують, як перестерігав перед ним відомий Бурцев, що свого часу (1907 р.) викрив відому аферу царського провокатора серед російських соціялістів-революціонерів, Азєфа... Згадують жінку Скобліна, Плевіцкую, співачку, яка добре жила, хоч мало співом заробляла... Згадують, що свого часу в Америці співала для безпритульних дітей СССР... Згадують, що Скоблін часто їздив до Орлеану, не знати чого... Викривають ціле бюро з шифрованою кореспонденцією, яке провадив у своїм літниську... Згадують його кілька автомобілів, його часті подорожі „прогулькові" і багато іншого... Чомуж на те все не звертали уваги? Чому ніхто не впав на думку приглянутися ближче до діяльности одного з провідників руху?

На все те нема відповіди. Ми не знаємо середовища російської еміґрації в Парижі, не знаємо ні одного з діячів чи учасників драми. І розуміємо, яку шкоду може заподіяти взаємне підозріння членів орґанізації і переполох. Але всежтаки справа понад усе. І для неї, для цеї справи, мусіли мати члени орґанізації не тільки довіря для провідників, але й очі, щоб дивитись і спостерігати факти, які багатьом, як тепер показується, видавалися підозрілими, але на які махав рукою ґен. Мілер, що так траґічно заплатив за свою довірливість, і інші...

Ось саме цеї легкодушности, коли виникають підозріння, треба уникати в усякій еміґрантській орґанізації. Довіря — гарна річ. Але не треба бути сліпим там, де це може принести необчислимі шкоди...

Наука, із схоплення Мілера (а передтим Кутєпова), а зрештою і замордування Петлюри, повинна бути осторогою для всякої еміґрації, отже й для нашої. Приказ шефа комінтерна, Димітрова, про „троянського коня" комунізму, що має ввести в чужі твердині большевицьких аґентів, це не пустий звук. З ним треба числитись і подвійно вважати на все, що робиться довкола нас і серед нас...

Большевики не щадять ні засобів, ні грошей, щоб розкласти всі протибольшевицькі осередки нашої еміґрації. Наша легкодушність не повинна їм улекшувати їх нікчемну роботу.

ТРЕМБІТА КЛИЧЕ

(Замісць допису до „Свободи").

I.

То не опирі в пропастях виклепують, ні відьми в дійниці вистукують, ні чарівниці цінівками з „заклятим зіллям" обмінюються; то леґіні топорами, мов камяні стовбурі майструють. Тешуть цівки, протеси гиблюють.

Геп! геп! аж ґруні глухнуть, хмари розскакуються, аж смереки комошаться; із шпилів ззираються, ввижаються та хохають холодком, закидують загонистим вітром, щоб леґіт справляв, силу леґіням гартував.

А вони — майструють.

Вони — упрівають.

Леґіні на „Зеленім" **читальню будують.**

...Дубові підвалини, букові вугли, ясенові кізли. Гей-руп! гей-ніц! — здіймають широкими плечима стовпи. Гнуться, як вужевки, та „гей-ніц!" сталить їх мязи.

...Баню, мов на церковці кладуть. І хоруговку й ґаночок різьблений.

Як побачили, як зачули непосидючі річки, пустились „кляйзір" — танком, вихилясом, а із запінених уст метали словами гожими та голосними. Плаї полонинам перекидали:

Леґіні, як олені, новий будинок майструють, як чічку будують, а на вершок, мов з пави віху заткали, щоб маяла, щоб гуцулію веселила! Гей, та радувала!

II.

Іллаш і Юра на „Явірнику" стали, як укопані, мов відлучені вівці від череди, змішались. Над ними висіла хмарка, як подушка. Заклекотало чюркало, півкнула сойка. Темна ростока „вовчої" і „дідьчої" гори роззявила зубату пащеку, начеб хотіла проковтнути їх.

— Юро, а глипни на Зелене. Диви, що заводе недоростки. Їм мухи та коники в голові, хочуть світ перевертати долів. Та вони ще „задзелені", ще заїди мают. Тра їх вгамувати, а їм багато не тра; добрий парек і їх нема.

— Бре, як скроїмо їм гачі, то буде ґаразд. Ци то ще мало теґнут знас жилу? Хочі си їм віскакувати звіри, хочі си гиндри бити, най си раде старих, най не буде яйце мудріше від курки. Ходім, бре, ходім братчіку!

— Та куда отак на пасблінд?

— Ходім ґрунями, аби злазели з бичами флисткам гарту дати. Ходім намовети, а разом набасуємо леґінів, а набасуємо, або кождий пильнував бриндзі та до бриндзі.

— А ци нас послухают?

— Та флистки певно не послухают, але зато старі, затеті, а нам таких тра.

— Бре', то маньдзеймо!

Ґрунями повзались, як коти. Корчі ловили їх за білі платочки рідкого волосся. Смереки живицею чіпались питаків, начеб здержати хотіли, щоб так не гнали, а віття здіймало крисані. Але завзятість наче пані розгулялась їм між зморщками.

Ґруні збурилися, заметушилися. Хирляві гуцули здавалося за медведів вартували. У покорчених жилах заграла кров, у пігнених грудях розгорілась ватра, розпалена мольфарем.

— Голови покрают си, розпукнут си за то, що старого не шінуют, що хочут злість у чугайстира збудити, що Бога на себе хоте звернути! Мут темити, що будуют.

Грозили. Пінились, наче Черемош на гострий беріг, наче скажені пси.

— Іллашечку, а сиди ко в хатці, не питай собі нещестя на старість, не коречкуй си, бо щезник не спит.

— Юро, славний ґосподарику мій, не йди нікуди, не вагайси на грішний вчинок.

— Миха', ци ти дітвак?! Таж забувіс, що я ще є, та внуки, ци ти міг прожити без напасти до педісетки, а тепер вштрикло в тебе йти не стемивси, що з тобов дієси.

— Пантруй горшків та кочерги!

— Мовчи!

— Ні пис-пис!

Пішли дядьки з бичами в руках.

III.

На Зеленім здибалися. Старці з бичами, леґіні з бардками й ножами за холявами.

Старі думали, що в них сила, що нема над них, лиш один Бог. Та леґіні поставились і лиш один на другого поморгували та підсміхались.

Іллаш дзюкнув Юру:

— Бре', щенай! Шукай зачіпки.

— Мой, небезпешно, диви за холяви.

А ззаду почувся шепіт.

— Любчіки, не щенайте, не шукайте ґудза, бо авс буде вам. У нас діти та жінки, а в них широкі крила, вольні руки; вони не спутані.

— Най на тім стрегни.

Змякли. Зблагли. А Танасій Любисток, леґіник хороший, що гуцулочки за ним гибли, розщибались, за нього сварились, клялись, тепер розширив груди, випростувався, мов тополя, і гукнув:

— Вуйки, по щерости вам радимо, уступітси по добру, бо не віграєте, бо заслабі в колінах і крижах — не вітримаєте з нами. Та якого варе' дідька хочете? Малибисте встид, що цураєтиси такої нашої церковки, що не хочете пасуватися до світа, що за наш труд, що зносили по протесі на читальню, то ви ще убурюєтеси? Ну, чого?

Мовчали, як скали. А густі брови накрили очі.

— — — — — —

Поскидали бичі в плесо, а самі розлізлись по ґрунях.

IV.

На Спаса читальня, наче цятькована коробочка. Ґотова ждала, коли люди прийдуть. Обгородилася стрімкими горбами, обвелася швидким потічком, щоб лихе не добулося та пакости не наподіяло.

— — — — — —

Посортувались: хирляві, сиві держалися закурених стін, а леґіні, як яструби, зсувалися з верхів. Ноги їх несли, наче вихор, лиш топірцями вибрязкували по нетесаних камінях, лиш „трясунки" мигали, „тобілки" підлітали.

То на поклик трембіти верхами рух, низами густо, хатами метушня.

— Танасійку, а ти чого так пилуєшси?

— Бо трембіта кличе.

— А сиди ко, небоже, в хаті, абис не банував, абис не клев світ.

— Єк дамо собі по шиї їхати, то ще такі над горами верх озмут, над нашими полонинами, що всі гачами тресимо над ними, аби не пустити з рук. Але аби шос думнати про инше, тра' мати шос в крижевці.

Подивилась на Танасія.

— Може й по вашім віграна.

— Єк гляба жити, тра' не лиш слези теребити: тра' голови сталити. Але я не маю часу; дайте мені світошний байбарак.

Дала. Помогла надягнути.

Майнув карбованою доріжкою.

V.

По дорозі стрічались, витались. В очі собі заглядали, як рідні. Кокошились, говорили — розбалакувались:

— Єк си злучимо, ек си заувихнемо, то ніщо нас не вгамує. Єк си крисані покладем на бакер, череси помоцуємо, а бардки в руки озмемо, земля ме розступатиси, тріщети, небо прояснюватиси, буря втихати, а як підемо в данец, лиш ковпіт ме йти.

Леґіні спішили, на Зелене наступали. Щоб чугайстри дорогу їм заступали, щоб таму клали, то дурно; бо трембіта кличе.

Кличе, горланить і не перестає. Горами карбуляється, качається, повертається до кожної хатинки й кличе...

— Ба, чого трембіта плаче? — на Ільці дивувались.

— Ой, ні бре', то вона **до читальні кличе,** скликає увесь молодник, леґінів, аби нового слова почули.

— — — — — —

У читальні буйні голови витались, чупри з чупрами цілувались.

На образи, барвінкові вінки та всілякі бинди очі завірилися, годі й відірвати; бо образи нові, бо інакші, як по хатах, бо красні-красні.

Василь Ткачук.

Леон Андор.

ТАЄМНИЧИЙ КНЯЗЬ

У малому містечку ділялися рідко незвичайні речі. Життя плило страшенне одноманітно. Аж нараз, одного дня—сензація! На ринку вполудне зібралася на корсі публика перед величезною афішею, поруч якої стояв чоловік у фраку з маскою. На афіші можна було прочитати:

„Таємничий князь Салямандер!!

„Його обличчя не бачив досі ніхто. Найкращий гіпнотизер і телепат. Дає єдиний вечір у великій салі „Культури". Салямандер не приймає нікого приватно! Салямандер не видає ніяких автоґрам! Салямандер з ніким не розмовляє!

„Білети вступу у передпродажі у крамниці Шпатца!"

Крамниця Шпатца вже давно не бачила так багато клієнтів. Кожний хотів довідатися щось ближче про Салямандра, але Шпатц не знав нічого. Вечір зорґанізував листовно Салямандровий секретар. Урядовий дозвіл та афіші теж прийшли почтою.

Публика не задовольнялася такими інформаціями і цікавилася таємничим гостем. Нарешті всі дізналися, що це член одної королівської родини, яка втратила престіл, через що він не хотів відкрити свого обличчя. Білети розкупили митю. Саля була повна. У такому містечку це нагода для дам показати свої нові сукні та старі дорогоцінності. Жіноцтво у вечірніх сукнях, панове у смокінґах. Брилянти, що сяли на пальцях, шиях і в ухах, були доказом, що і тут є багаті люди.

Таємничий князь приїхав до міста пів години перед виставою. Під довгим сірим плащем, покритим пилом, мав він фрак. З маскою на лиці, подав недбайливо руку Шпатцові і щез у гардеробі. Його секретар був теж якийсь чудак. Коли робив обрахунки із Шпатцом — не відповідав на його запити, якби його навіть не чув.

Точно в 8-мій два удари в ґонґ заповіли початок вистави. Завіса пішла в гору. На салі чути було таємничий шум. На сцені було напів темно — тло і боки мали чорні драперії. Що третя лямпа горіла і вона теж була за жалібним серпанком. Посередині сцени стояла т. зв. еспанська стіна, перед нею столик і крісло —більше нічого.

Князя Салямандра зустріли слабі оплески. Його гарно скроєний фрак охоплював із ґрацією його струнку, елеґантну стать. Маску, яку мав на собі, всі знали із плякатів. Він сів свобідно за стіл, заложивши ногу за ногу і мав коротенький виклад про гіпнозу та телепатію. До цього додав трохи вражінь із своїх індійських подорожей, описуючи таємничі святині, фанатичні секти, чудотворні буддійські статуї і жертви, які приносять поганські священики з людей своїм кровожадним богам. Виклад був першорядний; прелеґент мав приємний голос, оповідав свобідно і вмів зміцнювати вражіння. Підчас того видко було, як його очі стежать за публикою.

Його телепатичні експерименти були зручні, але не нові. Після них прийшли продукції гіпнотичні. Хто хотів сам зголошувався на сцену, але деяких гіпнотизер вибирав сам. Вибрані йшли неохоче, але соромилися сказати „ні". Князь вів кожного за еспанську стінку і звідти кожний за хвилинку виходив у приспаному стані. Накази, які видавав князь, були невинні та нешкідливі для загіпнотизованих. Цікаве було те, що особи загіпнотизовані вернувшися на свої місця зараз там засипляли.

Салямандер пояснив глядачам чемно:

— Вони мусять бодай десять хвилин виспатися, щоб не мати болів голови. Я не міг би цього брати на свою совість.

У першому ряді вже всі спали спокійно. Нараз два удари в ґонґ дали знак, що князь хоче сказати щось важне. На салі запанував святочний спокій.

— Мої пані і панове! Дозвольте на десять хвилин перерви, щоб сонні могли прокинутись. За той час я приготую для них деякі несподіванки...

І щез за завісою, яка переділяла сцену від салі.

Публика бавилася на перерві сонними, які прокидалися з тяжкого сну. Кожний із них протирав очі і питався, що з ним трапилось. Тоді була нова притока до сміху для сусідів. Кожний шукав чогось, що йому бракувало... „Мій годинник... моя папіросниця... мої перли... Мій Боже! Мої ковтки! Мій портфель!"

Саля ставала щораз гамірливіша.

Бурмистр, якби щось злого передчуваючи, вибіг перший до роздягальні, кажучи:

— Він нас усіх ограбив!

За ним побігли деякі сусіди.

У роздягальні можна було бачити цікаву сцену. Перед дзеркалом на підлозі лежав новісенький фрак Салямандра, його лякери, та його перука. Одно слово: вся зверхня таємнича поволока князя... На отомані лежав його секретар у глибокому сні.

У метушні хтось відкрив лист до бурмистра. Коли його роздерли — прочитали таке:

„Вповажані Панство! Вибачте мені, бо я сам цього жалую, що в заміну за Вашу гостинність зробив Вам таку неприємність. Але таке вже — життя. В останньому часі я мав великі втрати і фінансові клопоти і мусів собі якось порадити. Кожний з вас може легко перенести малу втрату. Не раджу вам мене шукати. Мій „секретар" нічого не винен і не знає про мене нічого. Я заанґажував його два дні тому під гіпнозою і він все робив, не знаючи, що робить. Дозвольте зложити подяку вашому гостинному місту.

„З високим поважанням,
„Саламандер".

„P. S. Пані бурмистровій прошу сказати, що дами з вищого товариства не носять фальшивих ковтків".

Переклав в. г.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖІНКА — ЩЕ ЗАГАДКА?

Гарі Гансен, літературний критик „Ню Йорк Ворлд-Телеграму", починає свою критику нової книжки авторки Анни Бридж словами:

„Деколи я дивуюся, що жінки нині читають. Більшість повістей, котрі я критикую у своїх статтях, це сильні, галасливі, гучні повісті, повні сильних ударів, деколи навіть не признають пошанування для святих річей, які все рішучо промовляють до мужного духа".

Один з фільмових критиків „Ню Йорк Таймсу", критикуючи фільму „Мадам Екс", називає її старою доїльницею сліз та підсуває думку, що тому саме ця фільма повинна би бути популярною серед жінок.

Чи правда це, що жінкам не промовляють річи сильні, а лише плаксиві? Чи нема й чоловіків, які люблять прослезитися, які вважають, наприклад, добрим бесідником того, при котрого бесіді люди плачуть, як бобри?

СЛАБІ ЖІНКИ?

Відповідаючи на таке питання, розумна людина повинна би розглянути всі собі відомі факти, причетні до цього питання. Та чи робиться таке? Чи не трапляється частіше таке, що людина відповідає на питання без найменшої застанови, подаючи на відповідь давно приняті погляди? Чи не відповідаємо на запит про плаксивість, що жінки справді плаксиві, бо слабі, просто тому, що такі погляди ми чули довкола себе багато разів?

Колиж трапляються інакші факти, які могли би засвідчити щось інше, то як часто ми про них памятаємо?

Скільки з нас памятає, наприклад, недавній факт, що рекорд у перелеті літаком самітно з Австралії до Англії здобула жінка, Джін Батен з Нової Зеляндії?

Як це вигідно, коли підносять питання про слабість пола, забувати на факт, що нібито слаба жінка побила всіх чоловіків світу!

А ДЕ ЖІНКИ?

Відома американська ґазетярка Дороті Донбар Бромлі питалася жінок, що стоять за Американську Партію Праці, чому це вони, коли їх партія стоїть за рівноправність жінок з чоловіками, не постаралися, щоб їх партія виставила кілька жінок кандидатками на ріжні уряди.

У відповідь на цей запит ґазетярки жінки відповіли, що вони справді могли були добитися номінацій, одначе вони воліли виконувати свої менші роботи коло орґанізації молодої партії. Коли ґазетярка допитувалася далі, їй сказали відкрито, що жінки боялися тяжкої роботи, полученої з кандидуванням.

Виходилоб, що чоловіки можуть дати собі раду з роботою, полученою з кандидуванням, а жінки не можуть. І цей погляд походить не від чоловіків, але від жінок.

ЖІНКИ НА ЛАВІ ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ.

У кількох стейтах іде тепер цікава публична дискусія за те, чи порадно брати жінок до лав присяжних суддів на розгляд ріжних судових справ.

Вилйем Кларк, старший суддя федерального суду в Нюарку, в стейті Ню Джерзі, котрий хвалиться тим, що він є першим суддею, який покликував жінок на присяжних суддів у федеральних судах у стейті Ню Джерзі, подає такі думки на оправдання своєї поведінки: „Я хотів би мати на лавах присяжних суддів якнайбільше жінок. Вони мають на це ліпші кваліфікації, ніж чоловіки, бо вони мають більше високих думок і ідеалістичні. Не потребуючи йти в світ і боротися за своє життя, жінки мають менше нахилу до цинізму".

Словами „ідеалізм" і „цинізм" люблять люди часто послугуватися, не кажучи притому, що саме вони під тим розуміють. Під ідеалізмом треба розуміти здібність людини посвячуватися за ідеали, а під цинізмом — переконання, що власне в людей ніякого ідеалізму нема, бо в людей рішають не ідеали, але грубі, матеріяльні чи їм подібні інтереси.

Присяжні судді мають вирішувати питання щодо фактів життя, а не засади. Тому цікаво знати: чи ідеалізм помагає людині добре сповняти обовязки члена лави присяжних, а цинізм їй перешкаджає?

ПРИЧИНКИ.

До дискусії про те, чи жінки надаються до служби на лавах присяжних суддів, дістали ми кілька причинків з дійсної участи жінок у таких лавах.

У Ню Йорку оноді засідала лава присяжних суддів для вирішення питання вини пані Дан за вбивство свого чоловіка, з котрим вона була подружена без формального шлюбу (по анґлійськи називають таку жінку „комон ло вайф"). Три жінки були присяжними; навіть головою лави вибрано жінку. Була це перша справа за вбивство першого ступня, в котрій на лаві присяжних засідали жінки. Обвинувачена не перечила вбивства, але казала, що чоловік її душив. Присяжні по 5 годинах нарад признали паню Дан невинуватою.

Жінка засідала теж у лаві присяжних суддів, що розглядала справу Марґарети Дренан, яка призналася до вбивства батька своєї дитини, жонатого чоловіка, Рівса.

Неменше цікаве було поведення жінок у справі професійного ґрача в „ґолфа", Монтеґю-Мура, обвинуваченого за участь у грабіжу. Як присяжні його звільнили від вини й кари, суддя їм за це зробив докори. Зате приявні жінки кинулися його цілувати.

Але чи можна з таких фактів робити висновки, що жінки не вміють розумово розглядати справ? Чи може просто, що жінки розсуджують їх почуваннями, як чоловіки?

ЖІНКИ Й КАРІЄРА.

Цікаву справу порушила оноді Ґертруда Л. Белсер, одна з керівничок „Школи для вищого навчання при Вчительській Колеґії в Колюмбійському університеті в Ню Йорку", коли вона оповістила відкриття спеціяльних курсів для замужних жінок. Відкрито цілу низку таких курсів, а між ними є спеціяльний курс, що має на цілі навчити жінок виховників, як поводитися в світі, щоб не перешкаджати в карієрі своїх чоловіків.

Виховники, відповідальні за відкриття цих курсів, виходять із заложення, що жінка або помагає своєму чоловікові в карієрі, або йому перешкаджає. Д-р Дикс, що має вести один з цих курсів, каже, що деякі жінки стають поважною перешкодою для карієри своїх чоловіків своїми сплетнями, непотрібним відвідуванням школи, де вчить чоловік, поширюванням довірочних справ, які вони дізналися від чоловіків, тощо.

Звісно, коли чоловік займає таке становище, що з нього його ніхто не скине, то жіноча поведінка може бути байдужною справою; але чи є вона таксамо байдужною, коли чоловік справді може в своїй карієрі потерпіти через жінку?

КОМУНІКАТ
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Виконуючи свої завдання, згідно з вказівками третьої конвенції СУА, головна управа СУА вирішила на засіданні дня 19. жовтня б. р., такі справи:

Видання історії орґанізації українського жіноцтва під заголовком „Українка рядовичка".

Висилання референток до публичних американських бібліотек, щоб обзнайомити бібліотекарів з історією нашої іміґрації та доставити їм по можности якнайбільше українських книжок.

Використати весну 1939-го року, що буде роком 4 конвенції СУА і роком світової вистави в Ню Йорку, на скликання „Всесвітнього Зїзду Українського Жіноцтва".

Створити фонд дослідно-науковий.

Пригадуємо, що в обіжниках СУА, висланих до відділів з початком жовтня б. р., надмінено про дім Лесі Українки, котрий є на прадаж і готов перейти назавжди в чужі руки, якщо наше громадянство цьому не запобіжить. Отже пригадуємо поновно членству СУА і прихильникам згаданої справи, що треба творити комітети і збирати жертви на викуп цього дому.

В останніх двох місяцях придбано для СУА два молодечі відділи: один у Джерзі Сіти, Н. Дж., а другий у Філядельфії, Па.

Ждемо на інші місцевості, щоби подали нам такі радісні вісти.

Головна управа СУА.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

DEDICATE BANNERS OF UKRAINIAN LODGE

With high officials of the national organization in attendance, SS. Peter and Paul Lodge of the Ukrainian National Association yesterday celebrated the dedication of its new American and Ukrainian National Home, 2255 W. 14th Street.

The program started with a parade of lodge members, visitors from Akron and Lorain and other Ohio cities, and representatives of the other twelve lodges in this city, from the national home to SS. Peter and Paul Ukrainian Catholic Church at W. 7th Street and College Avenue S. W., where the banners were blessed by Rev. Basil Merenkiw, pastor.

A concert, dance and banquet followed. Speakers at the banquet hailed the 35-year-old lodge as one of the most active in the national association.

Speakers included Dmitro Halychyn of Jersey City, national secretary; John Bilinski, assistant state attorney general; Omer E. Malisky, president of the United Ukrainian Societies; George Hirniak, lodge president; Father Merenkiw; Municipal Judge Frank D. Celebrezze; Dmitro Szmagala, toastmaster; John Washko, Seventh Ward councilmanic nominee; Dr. N. J. Michalenko and Mrs. John Paliwoda, member of the national council.

(Cleveland Plain Dealer, October 25, 1937).

Льоґічний хлопець.

Юрчик хотів іти купатися. Мала не позволила.

— Кілько разів маю тобі говорити, що не вільно тобі входити до води, коли ти вже пообідав!

— Так, мамо! Одначе на обід ми мали рибу!

Пояснив.

— Що я чую?! Щойно два тижні, як ви повінчалися, а вже бетеся!

— Щож робити?! Життя таке коротке!

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ҐЕРІ, ІНДІЯНА.

Свято У. Н. Союзу.

В неділю, 24. жовтня, відбулося в місті Ґері незвичайно вдале і добре переведене Свято У. Н. Союзу.

Існує там 100-ний відділ У. Н. Союзу, що тої неділі святкував 25-літній ювилей свойого існування. З цеї нагоди відбулося там посвячення американського й українського прапору. Прапори, виготовлені з доброго матеріялу, свідчать, що відділ не жалував грошей на те, щоб вони осталися довголітньою памяткою й довго ще могли служити будучим членам У. Н. Союзу як доказ невмирущої Союзової ідеї навіть у такім стейті, який щодо чисельности Союзового членства є на сірому кінці.

Признати треба, що союзовці з Ґері вміли повести справу і запросили до участи не лише нечисельні сили Союзових відділів зо свого стейту, але й звернулися по поміч до Шікаґа.

А Союзове Шікаґо, коли йде про поміч для „меншого" брата, ніколи не заведе.

Прибуло народу стільки, що вистарчило, щоб заповнити простору салю парохії церкви св. Михайла на 13-тій вулиці.

Службу Божу в „угро-руській" католицькій церкві відправив о. канонік Олександер Пап, парох у Ґері. Він теж довершив посвячення прапорів у церкві, при асисті чисельних кумів — місцевих і позамісцевих. По Службі Божій відправлено панахиду за померлих членів 100-го відділу У. Н. Союзу.

В церкві виголосив о. Пап незвичайно цікаву і наукову проповідь про значіння прапору, чи, як він назвав, „застави", в житті народу. Він пригадав нам, що ще в часі великого завойовника Олександра Македонського, підчас його походу в Малій Азії, прапор був не лише символом даного війська чи народу, але й хоронителем перед нещастям. На даний знак прапору посувалися цілі фаланґи війська в похід, ішли в бій або відступали.

Звичайно кремезний чоловік носив такий прапор, а в обороні прапору гинули нераз найкращі члени армії й народу. На місці упалого на полі бою хорунжого негайно приходив інший, щоби прапор не попав у руки ворогів, бо по тодішньому розумінню в часі т. зв. перських війн, з упадком прапору упадала й завмирала нація.

По Службі Божій відбувся в парохіяльній салі бенкет, у якому взяло участь 200 людей. Посадник міста Ґері, п. Клейтон, прибув на цей бенкет з дружиною.

Часопис „Ґері Повст-Трібюн" помістив допис про свято, а потім вислав на свято спеціяльного репортера і фотографа, який зняв зо свята знимку, що була поміщена наступного дня в томуж часописі.

Концертова програма зачалася словом предсідника відділу, п. Д. Стешка. Секретар відділу, І. Садловський, і обидва Союзові ветерани в Ґері, п. п. Андрій Цебак і Іван Лавровський, передали присутнім короткими словами нарис історії відділу за останні 25 роки.

Головний контрольор У. Н. Союзу, інж. Степан Куропась, виголосив святочне слово на тему значіння ювилейних свят та потреби побільшення рядів У. Н. Союзу. Промовляли ще головний радний Тарас Шпікула і головний контрольор адв. Роман Смук. Привіти від відділів У. Н. Союзу складали: п. І. Матейчук з Іст Гемонд, Індіяна; Іванна Подола, Мартин Барабаш, І. Притула, А. Батюк і урядники відділів 335, 220, 259. Присутні урядники відділів У. Р. Союзу зложили побажання знагоди 25-ліття 100-го відділу У. Н. Союзу. Гром. Петро Дідик витав ювилей в імені Окружної Управи О. Д. В. У. з Шікаґо.

Посадник міста подякував урядникам відділу, що не поминули запросити і його на свято одного з відділів такої великої орґанізації, якою є Український Народний Союз. З місцевих закарпатських українців, які ще досі в Ґері називають себе „русинами", промовляли адв. І. Головацько і о. канонік Олександер Пап. **Знаменною була промова о. Папа.** Бесідник зрозумілою для всіх мовою закарпатських українців, з малою домішкою мови словацької, говорив на тему жовто - блакитного прапору. Пояснив, що означають барви: жовта і блакитна. І видно було, що присутні радо слухали цього вияснення. Кульмінаційною точкою його промови були його слова:

„Ми, що живемо за Карпатами і називаємо себе, „підкарпатськими русинами", є свідомі того, що **ми є частиною великого українського народу.** Це історична правда. Отже якщо є так, то чому ми досі разом не працюємо? У нас одна і та сама церква. І як досі, так і в будучности я буду шукати контакту з українцями, бо ми є один і той самий нарід".

За ці слова нагороджено о. Папа бурею дійсно щирих оплесків.

А про себе можу сказати таке:

Я досі був невірним Томою й уважав т. зв. „угро-руських" священиків і інтеліґентів мадяронами, бо набрав такого переконання, приглядаючись до відносин на Закарпатті. Та минула неділя мене переконала, що нам треба зревідувати наше відношення до т. зв. „підкарпатських русинів". Якщо є між ними такі ідейні, що шукають контакту з українцями, то ми повинні з цілим серцем шукати контакту й з ними.

Ще згадаю, що в концерті взяв участь парохіяльний хор з Ґері під орудою п. Ю. Саксона і хор Молодих Українських Націоналістів з Шікаґо під орудою п. Юрченка.

Ось так виглядає короткий опис цього важного і знаменного ювилею відділу У. Н. Союзу в Ґері, Інд.

Степан Куропась.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 31-го жовтня ц. р. помер Дмитро Махно, член Тов. Тараса Шевченка, від 84-го У. Н. Союзу в Савтпорт, Конн.

Покійний був добрим членом і предсідником Товариства та добрим громадянином.

В. Й. П.

М. Сендзік, секр.

ЗНАВЦІ ВКАЗУЮТЬ, ЯК ЛЕГКО МОЖНА СПРОВАДИТИ СВОЯКІВ З ЕВРОПИ

ІМІГРАЦІЙНИХ ЗАКОНІВ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ЧАСТО НЕ ВИЯСНЮЮТЬ ТАК, ЯК ТРЕБА.

У недавнім інтервю п. П. С. Дівайн, іміграційний знавець Лінії Кюнарда Гвайт Стар, вказав, як часто деякі люди роблять помилки щодо іміграційних законів Злучених Держав, особливо щодо тимчасових відвідувачів. „Через ті помилки", говорив п. Дівайн, „багато чужородних мешканців Злучених Держав вагаються спровадити тут своїх свояків і приятелів, хоч до такого вагання нема найменшої підстави.

„На ділі", казав він далі, „процедура спровадження відвідувача до Злучених Держав на тимчасовий побут є порівнюючо проста. Якщо аплікант зможе доказати, що він має уміркована фінансову спроможність удержати свого свояка чи приятеля підчас його побуту в цій країні, то решта є тільки справою формальности. Наприклад, кожний корабельний агент або кожне бюро Лінії Кюнарда Гвайт Стар дуже радо злапдить потрібні документи, вимагані на тимчасовий побут, а тимсамим улекшить аплікантові всі подробиці в тій справі".

Пан Дівайн заявив, що одна з вимог іміграційних законів Злучених Держав вимагає, щоб тимчасовий відвідувач мав заплачену корабельну карту сюди і назад, щоб міг повернутися додому по скінчені свого тут побуту. Це теж дасться полагодити без великого клопоту. Лінія Кюнарда Гвайт Стар, наприклад, удержує так зване Платне згори Бюро, в якім мешканець Злучених Держав може купити для свого свояка чи приятеля в заграничнім краю поворотну карту. Те саме Бюро полагоджує теж справи тих, що приїздять до Злучених Держав на постійний побут.

„Хоч процедура спровадження свояка чи приятеля на постійний побут до Злучених Держав є доволі утруднена", закінчив п. Дівайн, „проте вона не є ніяк безнадійна. Найперше треба когось порадитися — наприклад якогось агента або урядовця Лінії Кюнарда вайт Стар, котрий знає, що мусить бути зроблене. Аж дивно, наскільки тоді лекшою стане ця докучлива проблема".

Запитів щодо цієї іміграційної проблеми є так багато, що Платне згори Бюро Лінії Кюнарда Гвайт Стар видало недавно спеціяльну книжечку в цій справі. Назва цієї книжечки: „Спровадьте своїх свояків з Европи". Безплатні примірники названої книжечки можуть дістати всі аплікантн в компанійних бюрах або в місцевих корабельних агентів.

Він сказав, що „за помічччю Платного згори Бюра його корабельної компанії багато родин злучаться наново на цьогорічні свята, а без того ці родини були би розділені від себе океаном". (Огол.)

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ГОЛЕШЕВА, ПОВІТ ЖИДАЧІВ.

Дорогі Родимці! Читальня „Просвіти" в Голещеві засилає Вам щиренький привіт, поздоровляє Вас з Вашою працею та бажає Вам знайти те щастя, котрого Ви були змушені шукати в чужині. Ви далеко від нас за морем, а все таки памятаєте про свій Голешів, своє рідне село. Доказом цього є жертви, які Ви прислали нам на дзвони, на церкву чи на початок будови Нар. Дому, за що Вам дуже, дуже дякуємо. Сподіваємося, що і далі за нас не забудете і нам поможете. Не будемо розписуватись про наше життя, бо Ви там добре знаєте, як нам живеться, та як нас тут шанують. Щож робити, мусимо боротися з життям і з темнотою, що ще панує по наших бідних селах. Тому, що не мали власної домівки, де можнаб зійтися, прочитати дещо і порадитись, задумали ми побудувати свою хату. По тяжких трудах ми вже її вкрили дахівкою й обдилювали лише краєм. Молочарню вже перенесли, а кооперативу і читальню не маємо змоги докінчити задля тяжких відносин у селі. Віримо, що нам поможете, а тимсамим причинитеся до скорого викінчення Народнього Дому. Хто занявсяб збіркою, хай надішле виказ жертводавців поіменно, щоб ми могли кожного вписати в пропамятну книгу й оголосити в часописах.

Односельчани з Голешева з Асторії, Л. Ай., діставши цю відозву, приступили відразу до діла, скликали малі збори односельчан і на них зложили жертви.

Зложили по $10: І. Сидор, А. Левенець, Н. Микитин, Н. Левенець, М. Кравчук з Бейон, Н. Дж.; С. Михлів $8; Г. Василик $5; Т. Михнів $2. Разом зложено $65. — З підприємства передали І. Сидор і А. Левенець $17, Т. Михнів $5, С. Михнів $2, Г. Василик $1. Разом $25. — На лісту ч. 1. І. Сидора жертвували по $1: І. Кулинич, А. Климишин, І. Підгірний, Н. Мартинів, О. Боднар, П. Задорецький, Н. Табака, А. Мартин, адв. Пізнак, В. Якимицький, І. Білоус, Д. Галичин, І. Бунько, д-р Мишуга, Е. Кривень, М. Мурашко, І. Кобан, І. Гузар, А. Ґула, В. Ґельнер, О. Ревюк, П. Барнич, А. Бурдига, В. Череватюк, М. Сербінський, Д. Ґула; по 50 ц.: М. Беля, М. Близнак, Ю. Ґутак, М. Боднар, І. Паликій; по 25 ц.: А. Павчак і В. Артус. Разом $29. — На лісту ч. 2: А. Левенця: К. О. Броза $2; по $1: Н. Ґулей, П. Цимбала, П. Небельська, В. Пиріг, В. Луковіц, Н. Мельник, Т. Сукманські, М. Сідмак, К. Олійник, П. Олійник, С. Бриґідир; по 50 ц.: М. Сурмач, І. Кучма, П. Кузик, С. Ґурський, М. Броза, М. Біґус, разом $17. — Ліста ч. 3., зібрав Г. Василик: В. Чайка $2; по $1: М. Сурмач, В. Скиба, М. Мех, Ф. Андріш, Ф. Комар, М. Сербинський; по 50 ц. П. Гарлов, М. Домерецький, М. Білінська, М. Струтинська, М. Багриновський, М. Борис; по 25 ц.: Т. Березовська, і А. Лізак. — Разом $11.75. — Ліста ч. 4., зібрав Т. Михнів в Томастон, Конн.: по $1: М. Пастернак, І. Кінрат, І. Шеремета, С. Вдовичин, М. Пандєик, Ф. Шипух; по 50 ц.: А. Береза, М. Шипінка, І. Алектин і М. Кузьма. Разом $8. Отже всього разом зібрано $155.50. — Розходу за друк книжок і ліст було $4. Остається готівкою $151.50.

Всю ту суму вислано через Обєднання на руки Ів. Ониськова, с. Михайла, на призначену ціль. В імені односельчан з Голешева нижче підписані складають жертводавцям щиру подяку за їх щире серце, що своїми лептами помогли нам виконати таке важне діло.

ЗА КОМІТЕТ: І. Сидор, А. Левенець, Г. Василик.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 7-го листопаду, зараз по Службі Божій в гали церковній при Райс і Оклей вул. Просимо членів прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення і просимо членів, щоби приєднували нових членів до Тов. і Союзу. — П. Сачавський, предс.; М. Сенків, кас.; В. Пилипів, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го листопаду, в годині 1-шій пополудні, в гали парохіяльній. Обовязком всіх членів є бути приявними на зборах, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючих членів напоминаємо, щоби вирівнали свої довги. Просимо привести на збори своїх знайомих і вписати їх в члени Союзу бо тепер є 3-місячна кампанія на приєднування нових членів до У. Н. Союзу, за що отримаєте нагороду. — Л. Кучир, предс.; В. Чепіль, кас.; Н. Николишин, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Рож. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го листопаду, в годині 2-гій пополудні в галі парохіяльні під ч. 4950 Сейнт Равліна вул. Просимо всіх членів конче прийти на ті збори. На тих зборах буде багато справ до полагодження. — Андрій Фоца, секр.

ДІРБОРН, МІШ. Відділ 141 У. Н. Союзу повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 7-го листопада, в год. 2:30 пополудні у Ветеран Гол 13844 Велслей вул. побіля Пост Офіс при Мішіґан. — Е. Бутковський, секр.

Вунсакет, Р. Ай. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться, в неділю, дня 7-го листопаду, в годині 2-гій пополудні в гали церковній, 394 Блекстон вул. Обовязком кожного члена явитись на тих зборах. — Уряд.

ВІЛКС БЕРРИ, ПА. Братство св. Йоана Хрестителя від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го листопаду, в гали парохіяльній, зараз по Службі Божій. Просимо всіх членів прийти, бо є важна справа до полагодження, котра полишилась з послідних зборів. — Уряд.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ.! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ПРЕЧ. ДІВИ В БАЙОН, Н. ДЖ.
відбудеться

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 Р.

ПАНАХИДА за поляглих Героїв за волю України в годині 3:30 пополудні. — По панахиді

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ у Церковній Галі, 28 Іст 25-та вул.

Співати буде Церковний Хор під проводом п. В. ҐЕЛИ. Святочну промову виголосить д-р Л. ЦЕҐЕЛЬСЬКИЙ.

256 Комітет Свята.

УВАГА! ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО І ОКОЛИЦІ! Українська Православна Громада на Стілтоні відсвяткує

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-го ЛИСТОПАДУ, (NOVEMBER) 1937 РОКУ
В СВОЇЙ САЛІ RUSSELL — BELLEVISTA AVE., YONGSTOWN, OHIO.

ПОРЯДОК СВЯТА: Панахида за поляглих борців в годині 6-тій ввечір точно, а потім буде святочна програма, яку виконає хор „Бандурист" і школа з 95 дітей, під управою о. С. Мусійчука. — Вязанку стрілецьких пісень відспіває сопрановим сольом пані Мирослава Мусійчук. — Вступне слово скаже п. Л. Сенчишак і святочну промову виголосить о. Степан Мусійчук, а кінцеве слово предс. М. Ліницький. — ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Українці! Прийдіть всі і відсвяткуйте 19. річницю Української Держави і віддайте пошану поляглим українським жовнірам. Панахида входить в святочну програму, тому нехай нікого не бракне на цій панахиді в церкві в годині 6-тій ввечір. 256, 262

Відозва з Вест Гарвей, Ілл., й околиці до хвальних Товариств Братств і Сестрицтв! — Українське Товариство ім. Т. Шевченка, разом з 335-тим відділом У. Н. Союзу з Вест Гарвей, Ілл., має честь запросити Братства, Товариства і Сестрицтва на наше величаве свято

ВІДКРИТТЯ НАРОДНОГО ДОМУ

котре відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 РОКУ

В год. 2-гій попол. під ч. 14832 Пейдж Евеню Вест Гарвей, Ілл.

Запрошуємо всіх взяти участь у відкриттю Народньої Святині та своєю приявністю дати нам моральну поміч до дальшої праці на народній ниві. Віримо, що ви не відмовите нам цього, за що згори вам дякуємо. 256

ЗА КОМІТЕТ НАРОДНОГО ДОМУ В ВЕСТ ГАРВЕЙ, ІЛЛ.
Андрій Кухарський, предс.; Антін Бубен, секр.; Ілько Устіяновський, кас.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінини свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....
Імя й назвище ....
Стара адреса ....
Нова адреса ....
Почта ....

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

З весілля на Рідний Край.

Дуже гарний звичай завівся по наших громадах, що при всяких забавах памятаємо за свій Рідний Край і при таких нагодах збираємо жертви на поміч народнім установам. Тим більше це похвальне, бо бачимо, що вороги нашого народу далі завзято наступають на все наше культурне життя. А щоб переконатись, що так є, вистарчить поглянути на те, з якою енергією вороги будують щораз нові інституції на наших рідних землях. Тому то є нашим обовязком помагати нашим братам і сестрам морально й матеріяльно, щоби вони могли вдержатись проти тих усіх, „косцюлків" і „домув людових", що їх тепер так повно по наших селах.

З огляду на це всяка поміч до Рідного Краю є цінна. Честь таким громадянам, котрі про таку поміч памятають.

У нашій громаді про такі збірки теж памятають, чого доказом та гарним приміром може бути і та забава, яку справляли громадяни Андрій і Анна Рейтар з нагоди вінчання своєї дочки Евгенії з п. Йосифом Міханським, яке відбулося дня 28. серпня. З огляду на велику знайомість і повагу, якою тішаться згадані громадяни, у своїй місцевості й в околиці, на цю весільну забаву, котра відбулася в готелі Плаза в Джерзі Сити, прибуло багато визначних гостей. Вони не тільки, що уприємнили собі час при гарній забаві, але й також не забули за Рідний Край. Зібрано $26.25. До збірки заохотив гостей, молодий, тут роджений інжинір п. Михайло Борис. Він і занявся збіркою, а помагала йому пані М. Козер (Адамс).

В наступний день, в неділю, 29. серпня, відбулись поправини в Українськім Народнім Домі в Бейон, де доповнено збірку сумою $5.75. Збирала панна Евгенія Довгань. — Разом зібрано $32.

З цеї суми призначено $10 на поміч для інваліда У. Г. А., Михайла Боднара, що живе в селі Цебрів, тернопільського повіту, а $22 призначено на Рідну Школу у Львові, які вислано через Обєднання.

Треба радіти з цеї збірки, а господарів і гостей ставити за примір, бо вони своїми жертвами виявили свою національну свідомість ділом.

Учасник.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого брата ВАСЬКА ЦИЦИК зо села Сулітник, повіт Добромиль, Галичина. Давніше перебував у Честер, Па. Хтоб про него знав, або він самий, хай зголоситься до:
HARRY CYCYK,
P. O. Box 25, Slickville, Pa.

ПОШУКУЮ в дуже важній справі рідточного брата ІВАНА БОДНАРА зо села Оріхович, повіт Сколє. Давніше жив у Коцмил, Па. Хтоб про него знав, або він самий, хай зголоситься, або подасть його адрес до:
NICHOLAS SARMATIUK,
BOX 23, EVANSVILLE, PA.

ПОШУКУВАННЯ.

Товариство Запорозька Січ, відділ 342 в Картерет, Н. Дж., пошукує своєї членкиці Марії Максимович у справі організаційній. Хто про неї знає, або вона сама, хай зголоситься на адресу відділового секретаря: John Markowicz, 46 Hayward Avenue, Carteret, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(2)

Коли Тарзан вислухав новину від Мувіра, його лице споважніло. Він передтим уже чув про таємниче племя кавуру, яке схоплювало дівчат інших племен; але досі те дивне племя уникало тих племен, що входили в круг панування Тарзана. А тепер це племя видно у своїй зухвалості переступило територію Тарзана і розпочало свою роботу від схоплення доньки ватажка.

Подумавши хвилю, Тарзан поважно заявив: „Я піду з вами і буду шукати так довго, аж здиблемо виновників і їх покараємо. В моїм царстві ніхто не сміє безкарно поповнювати злочинів". „Алеж ми не хочемо ставити тебе в тяжке і небезпечне становище, бвана", закликав Мувіро. „Багато жахливих річей розказують про те племя кавуру".

Тарзан випрямивсь і запитався Мувіра: „Хібаж я не є головний ватажок племени вазірів?" Мувіро і всі чорні враз потакнули. „А коли так, то я вас сам поведу проти племени кавуру. Деб вони не заховалися, ми мусимо їх віднайти, мусимо покарати їх нахабність і мусимо дістати назад доньку Мувіра. Отож ви не перечте мені".

„Ми підемо всюди за тобою, бвана", відповіли воїни Мувіра. „Коли так, то до роботи. Чи ви знайшли бодай найменший слід напасників?" — запитався Тарзан. Мувіро заклопотано відповів: „Ні. Ми шукаємо вже довший час і ніяких слідів не знайшли. Кавуру дивне племя: немов духи появляються і таксамо щезають, не лишаючи ніяких слідів.